

Закон о ратификацији Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима

Закон је објављен у "Службеном листу СФРЈ", бр. 7/71 од 4.2.1971. године.

Члан 1.

Ратифицира се Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, који је потписан у New Yorku, 19. просинца 1966. у оригиналу на: енглеском, француском, руском, шпањолском и кинеском језику, који су текстови једнако вјеродостојни.

Члан 2.

Текст Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима на француском језику и у пријеводу гласи:

МЕЂУНАРОДНИ ПАКТ О ЕКОНОМСКИМ, СОЦИЈАЛНИМ И КУЛТУРНИМ ПРАВИМА

Државе чланице овог пакта

сматрајући да, према принципима израженим у Повељи Уједињених народа, признање достојанства које је битно за све чланове људске породице и њихових једнаких и неотуђивих права представља основу слободе, правде и мира у свијету,

увиђајући да ова права произлазе из достојанства неодвојивог од човјекове личности,

увиђајући да се, према Опћој декларацији о правима човјека, идеал слободног људског бића, ослобођеног страха и биједи, може постићи само ако се створе увјети који омогућавају свакоме да ужива своја економска, социјална и културна права, и своја грађанска и политичка права,

сматрајући да Повеља Уједињених народа намеће државама обавезу да унапређују опће и стварно поштовање човјевих права и слобода,

водећи рачуна о чињеници да појединац има дужност према другоме и према заједници којој припада и да је дужан залагати се за унапређење и поштовање права признатих овим пактом,

договориле су се о слиједећим члановима:

ПРВИ ДИО

Члан 1.

1. Сви народи имају право на самоопредељење. На основу овог права, они слободно одређују свој политички статус и слободно осигуравају свој економски, социјални и културни развој.

2. Да би постигли своје циљеве, сви народи могу слободно располагати својим богатствима и својим природним изворима, без штете по обвезе које проистјечу из међународне привредне сурадње, засноване на принципу узајамног интереса и међународног права. Један народ не може ни у ком случају бити лишен својих властитих средстава за живот.

3. Државе чланице овог пакта, укључујући ту и оне државе које су одговорне за управљање несамосталним територијама и територијама под старатељством, дужне су помагати остварење права народа на самоопредељење и да поштују ово право у складу с одредбама Повеље Уједињених народа.

ДРУГИ ДИО

Члан 2.

1. Свака држава чланица овог пакта обавезује се да и појединачно и путем међународне помоћи и сурадње, особито на економском и техничком пољу, а користећи у највећој могућој мјери своје расположиве изворе предузима кораке како би се постепено постигло пуно остварење права признатих у овом пакту свим одговарајућим средствима, посебно укључујући доношење законодавних мјера.

2. Државе чланице овог пакта обавезују се да гарантирају да ће сва права која су у њему формулирана бити остваривана без икакве дискриминације засноване на раси, боји, полу, језику, вјери, политичком мишљењу или каквом другом мишљењу, националном или социјалном подријетлу, имовинском стању, рођењу или каквој другој околности.

3. Водећи на одговарајући начин рачуна о правима човјека и својој националној привреди, земље у развоју могу одредити у којој ће мјери гарантирати особама које нису њени држављани економска права призната овим пактом.

Члан 3.

Државе чланице овог пакта обавезују се да осигурају једнако право мушкарцима и женама да уживају сва економска, социјална и културна права која су набројана у овом пакту.

Члан 4.

Државе чланице пакта признају да, у погледу уживања права које држава осигурава према овом пакту, држава може ограничити та права само законом и то у оној мјери која је у сугласности с природом ових права и искључиво у сврху унапређења опћег благостања у демократском друштву.

Члан 5.

1. Ниједна одредба овог пакта не може се тумачити као да садржи било какво право за неку државу, групацију или појединца да обавља неку дјелатност или да врши неки акт у сврху рушења права или слободе признате овим пактом или да уводи већа ограничења од оних предвиђених овим пактом.

2. Не признаје се никакво ограничење или одступање од основних права човјека која су призната или вриједи у свакој земљи према законима, конвенцијама, прописима или обичајима, под исприком да их овај пакт не признаје или их признаје у мањој мјери.

ТРЕЋИ ДИО

Члан 6.

1. Државе чланице овог пакта признају право на рад, које обухваћа право које има свака особа на могућност зарађивања кроз слободно изабран или прихваћен рад, и подузимању одговарајуће мјере за очување овог права.
2. Међу мјере које свака држава чланица овог пакта треба да подузима у сврху пуног остварења овог права спадају програми техничке и стручне оријентације и обуке, политика и методе за постизање сталног економског, социјалног и културног развоја и пуне производне запослености у увјетима који човјеку гарантирају уживање основних политичких и економских слобода.

Члан 7.

Државе чланице овог пакта признају право које има свака особа да се користи правичним и повољним увјетима за рад који особито осигуравају:

а) награду која минимално осигурава свим радницима:

i) правичну зараду и једнаку награду за рад исте вриједности без икакве разлике; посебно, жене морају имати гаранцију да увјети њихова рада нису гори од увјета које користе мушкарци и примају исту награду као они за исти рад;

ii) пристојан живот за њих и њихову обитељ у складу с одредбама овог пакта;

б) хигијенско-техничку заштиту на раду;

ц) исту могућност за све да напредују у свом раду у вишу одговарајућу категорију, водећи рачуна једино о навршеним годинама службе и о способностима;

д) одмор, разоноду, разумно ограничење радног времена и повремене плаћене допусте, као и накнаду за празничне дане.

Члан 8.

1. Државе чланице овог пакта обвезују се да осигурају:

а) право које има свака особа да с другима оснива синдикате и да се учлани у синдикат по свом избору, уз једини увјет да правила буду утврђена од стране заинтересоване организације, у сврху унапређења и заштите економских и социјалних интереса. Остваривање овог права може бити предмет једино ограничења предвиђених законом и која представљају потребне мјере у демократском друштву, у интересу националне сигурности или јавног поретка, или заштите права и слобода другог;

б) право које имају синдикати да стварају удружења и националне савезе и право које ови имају на стварање међународних синдикалних организација или на учлањивање у њих;

ц) право које имају синдикати да слободно обављају своју дјелатност без другог ограничења осим оног које предвиђа закон, а које представља потребну мјеру у демократском друштву, у интересу националне сигурности или јавног поретка, или ради заштите права и слобода другог;

д) право на штрајк, које се остварује према законима сваке земље.

2. Овај члан не спречава да се вршење ових права од стране чланова оружаних снага, полиције или државне управе, подвргне законским ограничењима.

3. Ниједна одредба овог члана не допушта државама чланицама Конвенције Међународне организације рада од 1948. године о синдикалној слободи и заштити синдикалног права да доноси законске мјере које би нарушавале или да примјењују закон на начин који би нарушавао гаранције предвиђене наведеном конвенцијом.

Члан 9.

Државе чланице овог пакта признају право свакој особи на социјалну сигурност, укључујући ту социјално осигурање.

Члан 10.

Државе чланице овог пакта признају да:

1. Треба да буде пружена што шира заштита и помоћ обитељи која је природни и основни саставни дио друштва, посебно за њено оснивање и за оно вријеме за које она сноси одговорност за уздржавање и одгој дјете о којима се брине. На склапање брака будући супрузи морају слободно пристати.

2. Треба да буде пружена посебна заштита мајкама за разумно вријеме прије и након рођења дјете. Запослене мајке треба да уживају, за вријеме овог раздобља плаћени допуст или допуст уз одговарајућа давања из социјалног осигурања.

3. Треба подузети посебне мјере заштите и помоћи у корист дјете и младих без икакве дискриминације из родбинских или других разлога. Дјета и омладина морају бити заштићени од економске и социјалне експлоатације. Законом треба да се забрани запошљавање на пословима који су такве нарави да могу изложити опасности њихов морал или њихово здравље, довести у опасност њихов живот или нашкодити њихову нормалном развоју. Државе треба исто тако да утврде добне границе испод којих је плаћени рад дјечје радне снаге законом забрањен и кажњив.

Члан 11.

1. Државе чланице овог пакта признају право сваке особе на животни стандард довољан за њу саму и њену обитељ убрајајући ту и довољну храну, одјећу и смјештај, као и стално побољшање њених увјета живота. Државе чланице ће подузети одговарајуће мјере ради осигурања остварења овог права и у ту сврху оне признају битно значење слободно изабране међународне сурадње.

2. Државе чланице овог пакта, признајући основно право које има свака особа на заштиту од глади, донијет ће појединачно или кроз међународну сурадњу, потребне мјере укључујући ту и конкретне програме:

а) за побољшање метода производње, очувања и подјеле прехранбених производа кроз пуно кориштење техничких и научних знања, кроз ширење одгојних принципа о прехрани, развитак или реформу аграрних система тако да осигурају што је могуће боље оспособљавање и кориштење природних богатстава;

б) за осигурање правичне расподјеле свјетских прехранбених богатстава у односу на потребе, водећи рачуна о проблемима који се постављају како у земљама увозницама тако и у земљама извозницама прехранбених производа.

Члан 12.

1. Државе чланице овог пакта признају право које има свака особа на најбоље психичко и ментално здравље које може постићи.

2. Мјере које ће државе чланице овог пакта подузети у сврху осигурања пуног остварења овог права треба да обухвате мјере потребне ради осигурања:

а) смањења броја мртворођене дјеце и смртности дјеце, као и здрав развитак дјетета;

б) побољшање свих видова хигијене средине и индустријске хигијене;

ц) профилаксе и лијечење епидемичних, ендемичних, професионалних и других обољења, као и борбе против ових болести;

д) стварања увјета за осигурање свима лијечничких услуга и помоћи у случају болести.

Члан 13.

1. Државе чланице овог пакта признају свакој особи право на образовање. Оне се слажу да образовање треба да има за сврху пун развој људске личности и достојанства и да појача поштовање права човјека и основних слобода. Оне су сугласне осим тога да образовање треба да омогући свакој особи да игра корисну улогу у слободном друштву, да потпомаже разумијевање, толеранцију и пријатељство између свих народа и свих расних, етничких или вјерских група и да потиче развој дјелатности Уједињених народа на очувању мира.

2. Државе чланице овог пакта признају да у сврху осигурања пуног кориштења овог права:

а) основног школовање мора бити обвезно и свима доступно бесплатно;

б) средње школовање у својим разним видовима укључујући ту и средње техничко и стручно школовање, треба да буде опће и доступно свима кроз одговарајуће мјере, а особито кроз постепено увођење бесплатног школовања;

ц) више школовање треба да буде доступно свима подједнако, овисно о способности свакога, кроз одговарајућа средства, а особито кроз постепено увођење бесплатног школовања;

д) основно образовање треба да буде потицано или појачано што је могуће више, за особе које нису добиле основно образовање или које га нису добиле у потпуности;

е) треба активно радити на развоју школске мреже на свим ступњевима, успоставити одговарајући систем стипендија и стално побољшавати материјалне увјете наставног особља.

3. Државе чланице овог пакта обвезују се да поштују слободу родитеља и, у даном случају, законских старатеља, да изаберу за своју дјецу и друге установе које се могу прописати или усвојити од стране

државе о питању школовања и да осигурају вјерски и морални одгој своје дјеце према својим властитим увјерењима.

4. Никаква се одредба из овог члана не може тумачити као да нарушава слободу појединца и правних особа да оснивају и управљају школама под увјетом да принципи изнесени у точки 1. овог члана буду поштовани и да образовање које пружају ове школе буде у складу с минималним нормама које може прописати држава.

Члан 14.

Свака држава чланица овог пакта која, у тренутку када постаје чланица, није још могла осигурати у својој метрополи или на територијама под својом управом, обвезатну и бесплатну основну наставу обвезује се да изради и донесе у року од двије године исцрпан план мјера потребних за постепено остварење, у разумном броју година које утврди тај план, пуну примјену принципа обвезатног бесплатног основног школовања за све.

Члан 15.

1. Државе чланице овог пакта признају сваком право:

а) да судјелују у културном животу;

б) да се користи достигнућима знаности и њиховом примјеном;

ц) да ужива заштиту моралних и материјалних интереса који проистјечу из сваке знанствене, књижевне или умјетничке производње чији је он аутор.

2. Мјере које државе чланице овог пакта буду подuzeле у сврху осигурања пуног кориштења овог права морају обухватити мјере које су потребне за осигурање очувања, развитка и ширења знаности и културе.

3. Државе чланице овог пакта обвезују се да поштују слободу пријекно потребну за знанствено истраживање и стваралачку дјелатност.

4. Државе чланице овог пакта признају користи које треба да буду резултати јачања и развитка међународне сурадње и веза на пољу знаности и културе.

ЧЕТВРТИ ДИО

Члан 16.

1. Државе чланице овог пакта обвезују се да поднесу према одредбама овог дијела пакта, извјештаје о мјерама које буду усвојиле као и о напретку постигнутом у сврху осигурања поштовања права признатих у пакту.

2. а) Сви извјештаји се упућују генералном секретару Организације уједињених народа који доставља њихову копију Економском и социјалном вијећу на разматрање у складу с одредбама овог пакта.

б) Генерални секретар Организације уједињених народа доставља исто тако специјализираним установама копију извјештаја или одговарајуће дијелове извјештаја које су упутиле државе чланице овог пакта које су такођер чланови наведених специјализираних установа уколико се ови извјештаји или дијелови извјештаја односе на питања у вези с надлежностима ових установа у складу с њиховим законодавним актима.

Члан 17.

1. Државе чланице овог пакта подносе своје извјештаје по етапама, према програму који ће израдити Економско и социјално вијеће у року од једне године рачунајући од дана ступања на снагу овог пакта, након што буде конзултирало државе чланице и заинтересирани специјализиране установе.

2. Извјештаји могу изнијети факторе и потешкоће које ометају ове државе да у потпуности изврше своје обвезе предвиђене у овом пакту.

3. У случају да је држава чланица овог пакта већ упутила Организацији уједињених народа или некој специјализираној установи обавијести о том питању, неће бити потребно да се умножавају обавијести и бит ће довољно позвати се на ове обавијести.

Члан 18.

На основи одговорности које су му дане Повељом Уједињених народа о питању права човјека и основних слобода, Економско и социјално вијеће може закључити споразуме са специјализираним установама у сврху подношења извјештаја у вези с постигнутим напретком у погледу поштовања одредаба овог пакта који улазе у оквир њихове дјелатности. Ови извјештаји могу обухватити податке о одлукама и препорукама усвојеним од стране надлежних органа специјализираних установа о питању провођења ових мјера.

Члан 19.

Економско и социјално вијеће може вратити Комисији за права човјека ради опћег проучавања и препоруке или ради информације, ако је потребно, извјештаје о питању права човјека које достављају државе у складу с чл. 16. и 17. и извјештаје о питању права човјека које достављају специјализиране установе према члану 18. овог пакта.

Члан 20.

Државе чланице овог пакта и заинтересирани специјализиране установе могу поднијети Економском и социјалном вијећу примједбе о свакој препоруци опћег карактера учињеној у складу с чланом 19. овог пакта или о свакој напомени препоруке опћег карактера у извјештају Комисије о правима човјека или у сваком другом документу наведеном у том извјештају.

Члан 21.

Економско и социјално вијеће може, од времена до времена, подносити Генералној скупштини извјештаје који садрже препоруке опћег карактера и преглед обавијести које су добивене од држава чланица овог пакта и специјализираних установа о подузетим мјерама и постигнутом напретку у сврху осигурања опћег поштовања права признатих у овом пакту.

Члан 22.

Економско и социјално вијеће може скренути пажњу осталим органима Организације уједињених народа, њиховим помоћним органима и заинтересираним специјализираним установама које се баве пружањем техничке помоћи, на свако питање које је покренуто у извјештајима наведеним у овом дијелу овог пакта а које може помоћи овим органима да се изјасне, сваки у подручју своје надлежности, о прикладности међународних мјера које могу придонијети стварном и постепеном провођењу овог пакта.

Члан 23.

Државе чланице овог пакта су сугласне да мјере међународног карактера које имају за сврху да осигурају остварење права признатих у овом пакту обухваћају особито закључивање конвенција, усвајање препорука, давање техничке помоћи и организирање заједно са заинтересираним владама, регионалних и техничких састанака ради конзултирања и проучавања.

Члан 24.

Ниједна се одредба овог пакта не може тумачити као да нарушава одредбе Повеље Уједињених народа и устава специјализираних установа, које одређују одговорности разних органа Организације уједињених народа и специјализираних установа у погледу питања која су обрађена у овом пакту.

Члан 25.

Ниједна одредба овог пакта не може се тумачити као да нарушава право које припада свим народима на пуно и слободно уживање и кориштење њихових богатстава и природних извора.

ПЕТИ ДИО

Члан 26.

1. Овај пакт је отворен за потпис свакој држави чланици Организације уједињених народа или члану било које специјализиране установе, свакој држави чланици Статута Међународног суда правде, као и свакој другој држави коју позове Генерална скупштина Уједињених народа да постане чланица овог пакта.

2. Овај пакт подлеже ратифицирању, а ратификациони инструменти се депонирају код генералног секретара Организације уједињених народа.

3. Овај пакт је отворен за приступање свакој држави споменутој у точки 1. овог пакта.

4. Приступање се врши депонирањем инструмента о приступању код генералног секретара Организације уједињених народа.

5. Генерални секретар Организације уједињених народа обавјештава све државе које су потписале овај пакт или које су му приступиле о депонирању сваког ратификационог инструмента или инструмента о приступању.

Члан 27.

1. Овај пакт ступа на снагу три мјесеца након дана депонирања код генералног секретара Организације уједињених народа тридесет петог ратификационог инструмента или инструмента о приступању.

2. За сваку државу која ратифицира овај пакт или му приступи након депонирања тридесет петог ратификационог инструмента или инструмента о приступању, овај пакт ступа на снагу три мјесеца након депонирања ратификационог инструмента или инструмента о приступању од стране државе.

Члан 28.

Одредбе овог пакта примјењују се, без икаквог ограничења и изнимке, на све уставне јединице федеративних држава.

Члан 29.

1. Свака држава чланица овог пакта може предложити измјену и допуну и измијењен и допуњен текст депонирати код генералног секретара Организације уједињених народа. Генерални секретар доставља тада све нацрте измјена и допуна државама чланицама овог пакта, тражећи да му назначе да ли желе да се сазове конференција држава чланица ради разматрања ових нацрта и њихових изгласавања. Ако се најмање једна трећина држава изјасни за ово сазивање, генерални секретар сазива конференцију под окриљем Организације уједињених народа. Свака измјена и допуна коју усвоји већина држава које су присутне и које гласају на конференцији доставља се на усвајање Генералној скупштини Уједињених народа.

2. Ове измјене и допуне ступају на снагу када их одобри Генерална скупштина Уједињених народа и прихвати, према својим уставним правилима, двотрећинска већина држава чланица овог пакта.

3. Када ове измјене и допуне ступе на снагу, обвезатне су за државе чланице које су их усвојиле, а остале државе чланице остају везане одредбама овог пакта и сваком другом допуном и измјеном која касније буде усвојена.

Члан 30.

Неовисно о обавијестима предвиђеним у точки 8. члана 26. овог пакта генерални секретар Организације уједињених народа обавјештава све државе споменуте у точки 1. тог члана:

а) о потписима стављеним на овај пакт и ратификационим инструментима и инструментима о приступању депонираним према члану 26. овог пакта;

б) о датуму ступања на снагу овог пакта према члану 27. и о датуму ступања на снагу измјена и допуна предвиђених у члану 29. овог пакта.

Члан 31.

1. Овај пакт, чији су енглески, кинески, шпањолски, француски и руски текст подједнако вјеродостојни, депонира се у архиву Организације уједињених народа.

2. Генерални секретар Организације уједињених народа доставља овјерену копију овог пакта свим државама наведеним у члану 26. овог пакта.

У потврду чега, доље потписани, прописно овлаштени од својих влада, потписали су овај пакт, који је отворен за потпис у New York деветнаестог просинца тисућу девет стотина шездесет шесте године.

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу СФРЈ".